

Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből.

- I. k. I. Telfy: Solon adótörvényéről. 20 f. — II. Telfy: Adalékok az attikai torvénykonyvhoz. 20 f. — III. Tarkányi: A legujabb magyar Szentírásról. 40 f. — IV. Szasz K.: A Nibelungnének Keletkezéséről- és gyaniható szerzőjéről. 20 f. — V. Toldy F.: Tudományos híratramaradásunk okai, s ezek tekintetéből Akadémiaink feladata. 20 f. — VI. Vámbéry: A keleti török nyelvről. 20 f. — VII. Imre S.: Gelei Katona István főleg mint nyelvész. 60 f. — VIII. Bartalus: A magyar egy házak szertartásos önékei a XVI. és XVII. században. Hangjegyekkel. I. K. 20 f. — IX. Toldy: Adalékok a régbib magyar irodalom történetéhez. I. K. 20 f. — X. Brassai: A magyar bővített mondat. 40 f. — XI. Bartalus I.: A felsőaustriai kolostoroknak Magyarországot illető kézirati- és nyomtatványairól. 40 f. (1867—1869.)
- II. k. I. Mátray G.: A Konstantinápolyból legujabban érkezett négy Cervin-codex rö. 20 f. — II. Szasz K.: A tragikai fel fogásról. 40 f. — III. Joannovics: Adalékok a magyar szóalkotás kérüléséhez. 40 f. — IV. Finály: Adalékok a magyar rokon értelmű szók értelmezéséhez. 40 f. — V. Telfy: Solomos Dénes költeményei és a hétszigeti görög népnyelv. 40 f. — VI. Zichy A.: Q. Horatius satírai. 40 f. — VII. Toldy: Ujabb adalékok a régbib magyar irodalom történetéhez. 80 f. — VIII. Gr. Knun G.: A semi-magánhangzókról és megjelölésük módjairól. 40 f. — IX. Szilády: Magyar szófejtégek 20 f. — X. Szemere S.: A latin nyelv és dialek tusa. 60 f. — XI. Szilády Áron: A deffterekről. 40 f. — XII. Szavorenyi J.: Emlékbeszéd Árvay Gergely felett. 20 f. (1869—1872.) — III. k. I. Brassai: Commentator commentatus, Tariázatok Horatius satíráinak magyarázói után. 80 f. — II. Szabó K.: Apáczai Cséri János Baresi Ákos fejedelemhez benyújtott terve a magyar hazában felállítando első tudományos egyetem ügyében. 20 f. — III. Szabó I.: Emlékbeszéd Bitnitz Lajos felett. 20 f. — IV. Vadnai: Az első magyar társadalmi regény. 40 f. — V. Finály: Emlékbeszéd Engel József felett. 20 f. — VI. Barna F.: A finn kultuszatról, tekintettel a magyar ösköltészetre. 80 f. — VII. Riedl Sz.: Emlékbeszéd Schleicher Ágost külön I. tag felett. 20 f. — VIII. Dr. Goldsieber I.: A nemzetiségi kóderek az araboknál. 60 f. — IX. Riedl Sz.: Emlékbeszéd Grimm Jakab felett. 20 f. — X. Gr. Knun G.: Adalékok Krim történetéhez. 40 f. — XI. Riedl Sz.: Van-e előfogadható alapja az ill-es igék külön ragozásának. 40 f. (1872—1873.)
- IV. k. I. Brassai: Paraleipomena kai diorthoumene. A mit nem mondtaik + a mit rosszul mondtaik a commentatórok Virgilius Aeneise II-ik könyv éről különös tekintettel a magyarrá. 80 f. — II. Bálint G.: Jelentése Oroszország- és Ázsiaban tett utazásáról és nyelvészeti tanulmányairól. 40 f. — III. Bartal A.: A classica philologianak és az összehasonlíto árja nyelvtudománynak művelése hazánkban. 80 f. — IV. Barna F.: A batározott és batározatlan mondatról. 40 f. — V. Dr. Goldsieber I.: Jelentés a m. t. Akadémia könyvtára számára keletről hozott könyvekről, tekintettel a nyomdal viszonyokra keleten. 40 f. — VI. Hunfalvy P.: Jelentések. I. Az orientalistáknak Londonban tartott nemzetközi gyűlésről. — II. Budenz J.: A németországi filológók és tanítók 1874-ben Innsbruckban tartott gyűléseről. 30 f. — VII. Fogarasi J.: Az új szókról. 30 f. — VIII. Toldy F.: Az új magyar orthologia. 30 f. — IX. Barna F.: Az iker igékről. 30 f. — X. Szarvas G.: A nyelvújításról. 30 f. (1873—1875.) — V. k. I. Barna F.: Nyelvészékedő hajlamok a magyar népnél. 50 f. — II. Brassai S.: A neo- és paleológia ügyében. 60 f. — III. Barna F.: A hangsulyról a magyar nyelvben. 60 f. — IV. Ballagi M.: Brassai és a nyelvújítás. 30 f. — V. Szasz K.: Emlékbeszéd Kriza János I. t. felett. 50 f. — VI. Bartalus I.: Művészeti és nemzetiségi. 40 f. — VII. Telfy I.: Aeschylus. I. K. 60 f. — VIII. Barna F.: A mutató nevnák hibás használata. 20 f. — IX. Imre S.: Nyelvtörténelmi tanulások a nyelvújítási nézvén. I. K. 20 f. — X. Arany L.: Béczy Károly emlékezete. (1875—1876.) — VI. k. I. Mayr A.: A ligy aspiratai kiejtéséről a zsendben. 20 f. — II. Bálint G.: A manduk szertartásos könyve. 20 f. — III. Dr. Barna I.: A rómaiak satírájáról és satírairokról. 40 f. — IV. Dr. Goldsieber I.: A spanyolországi arabok helye az iszlám fejlődése történetében összehasonlíva a keleti arabokéval. I. K. — V. Szasz K.: Emlékbeszéd Jakab István I. t. földi. 20 f. — VI. Adalékok a m. t. Akadémia megalapítása történetében. I. Szilágyi I. II. Vaszary K. III. Révész I. K. 20 f. — VII. Bartalus: Emlékbeszéd Mátray Gábor I. t. felett. 20 f. — VIII. Barna: A mordvaik történelmi viszontagságai. 40 f. — IX. Telfy: Ernáos. 40 f. — X. Joannovics: Az ik-es igékről. 80 f. (1876.) — VII. k. I. Barna F.: Egy szavazat a nyelvújítás ügyében. I. K. — II. Budenz J.: Pojhorszky Lajos magyar-sinai nyelvújításának. 20 f. — III. Zichy A.: Lessing. 40 f. — IV. Barna F.: Kupesolat a magyar és szuomi

DE EPODO HORATII

CATALEPTIS VERGILII INSERTO.

SCRIPSIT

GEYZA NÉMETHY

ACADEMIE LITTERARUM HUNGARICAE SODALIS.

(Commentatio in consesso Academiae Litt. Hung.

die 2. Martii a. 1908. recitata.)

BUDAPESTINI

SUMPTIBUS ACADEMIE LITTERARUM HUNGARICAE

MCMVIII.

MAGYAKADEMIA
KÖNYVTARA

FRANKLIN-TÁRSULAT KÖNYVÖKÖDÉJE

De epodo Horatii Cataleptis Vergilii inserto.

Inter Catalepta Vergilii, Academia Amplissima!, sub numero XIII. legitur epodus, quem Vergilio tribui non posse vel ex eo elueet, quod auctor vss. 1—4. se terra marique militasse gloriatur. *Hoc carmen ab editoribus Vergilii hue usque neglectum Horatio vindicandum esse* censeo.

Horatiana enim est primum forma metrica a nullo alio poeta usurpata, trimeter iambicus cum dimetro iunctus, de quo Horatius Epist. I. 19, 23—25:

... Parios ego primus iambos
Ostendi Latium, numeros animosque secutus
Archilochi, non res et agentia verba Lycamben.

Deinde vss. 1—4. huius epodi:

Iacere me, quod alta non possim; putas,
Ut ante, vectari freta
Nec ferre durum frigus aut aestum pati
Neque arma victoris sequi,

mirum in modum congruunt cum Hor. Carm. II. 6, 5—8:

Tibur Argeo positum colono
Sit meæ sedes utinam senectæ,
Sit domus lasso maris et viarum
Militiamque;

agitur enim utrobique de bellis terra marique gestis et de laboribus longarum viarum. Eloctio autem epodi, quod infra ex adnotationibus elucebit, adeo Horatiana est, ut quivis pæne versus commode possit cum aliquo loco Horatiano conferri.

Sed, quod maximi est momenti, Horatius ipse hoc carmen sibi vindicat injecta, ut ita dicam, manu Epod. 17, 56—59., ubi Canidia venefica ita minatur poete:

Inultus ut tu riseris *Cotyttia*
Volgata, *sacrum liberi Cupidinis*,
Et Esquilini pontifex venefici
Impune ut urbem nomine impleris meo?

Poeta hoc loco vss. 58—59., ut inter omnes interpretes constat, alludit ad Sat. I. 8., ubi agitur de Canidia in Esquilino magica sacra faciente; vss. autem 56—57. mea quidem sententia referendi sunt ad vss. 19—22. huius epodi:

Non me vocabis spurca per *Cotyttia*
Ad *feriatos fascinos*,
Nec te movere lumbulum in erocotula
Prensis videbo altaribus.

Canidia igitur duas res obicit Horatio: primum, quod Sat. I. 8. veneficum suum Esquiline omnibus notum fecerit, deinde, quod hoc epodo mysteria Cotytta deriserit atque vulgaverit.

Praeterea etiam Sat. I. 8. Horatius ad hoc ipsum carmen alludit. Legimus enim vss. 37—39. satire laudare (verba Priapi in Mæcenatis horto stantis):

Mentior at si quid, merdis caput inquinat albis
Corvorum atque in me veniat mictum atque cacatum
+ *Iulius* + et fragilis *Pediatio* furque Voranus,

ubi Porphyrio, scholiasta Horatii, (ad vs. 39.) haec adnotat: «*Pediatus* eques Romanus honesto patrimonio consumo etiam castitatem + *moris amiscrat* + et indulgentia parentum mollis evaserat, ut omnem libidinem cum voluptate pateretur. Propter quod eum Horatius *feminino nomine Pediatiām*, non *Pediatiū* appellavit; ob eandem causam et *fragilem* dixit, id est mollem.» Agitur autem in hoc epodo de eodem *Pediatio* equite Romano, quem Cæsar Octavianus in sollempni equitum probatione *improbare*, i. e. ordine equestri movere debeat propter mores impuros, cf. vss. epodi 9—10:

Quid, impudico et *improbante* Cæsari,
Seu fulta dicantur tua;
qui patrimonium suum helluando consumpsit, cf. vss. 11—12:

Et helluato sera patrimonio
In fratre parsimonia;

qui puerilibus annis, a parentibus certe parum diligenter custoditus, inter viros convivia celebrans constupratus est, cf. vss. 13—16:

Vel acta puero cum viris convivia
Udæque per somnum nates
Et in seio repente clamatum super:
Talasio, Talasio;

qui cinædus evaserat, ut omnem libidinem cum voluptate patetur, cf. vss. 19—24:

Non me vocabis spurca per *Cotyttia*
Ad *feriatos fascinos*,
Nec te movere lumbulum in erocotula
Prensis videbo altaribus
Flavumque propter Thybrim olentes nauticos
Vocare . . .

Hunc igitur equitem Romanum Horatius Sat. I. 8, 39. *Pediatiām*, non *Pediatiū* appellat, quia iam in hoc epodo *feminam* eum nominavit vs. 17:

Quid palliasti, *femina*? An ioci dolent?

Quin etiam loci corrupti Horatii et scholiastæ Porphyronis maxima cum verisimilitudine possunt collatione huius epodi emendari. Nam Sat. I. 8, 38—39:

. . . atque in me veniat mictum atque cacatum
+ *Iulius* + et fragilis *Pediatio* furque Voranus,

procul dubio corruptum est et ab omnibus editoribus cruce notatur *Iulius* rectissimeque dicit Kiessling in editione sua: «*Iulius*, das vornehmste Gentile der Zeit, ist zur Bezeichnung eines verkommenen Menschen platterdings unmöglich.» Cum autem Porphyrio in adnotationibus suis nomina *Pediatiū* et *Vorani* optime explicet, contra de Julio nullam faciat mentionem, Sat. I.

8, 39. *non fuisse olim tria nomina propria iure suspiceris.* Notandum deinde a Porphyrione non solum mollitem Pediatii, sed etiam patrimonium ab eo consumptum commemorari, unde etiam apud Horatium de helluatione Pediatii quidquam olim lectum fuisse sponte sequitur. Scribendum igitur:

... atque in me *veniat* mictum atque cacatum
Helluo*) vel fragilis, Pediatia, furve Voranus,

ubi *helluo* opponitur *furi*, sicut *Pediatius Vorano*, conferendusque vs. 10. huius epodi: «Et *helluato* . . . patrimonio» *Helluo fragilis* i. e. mollis et impudicus, ut Cie. Agr. I. 7: «impurus helluo» et Cie. De dom. 25: «helluo spurcatissimus»; ad parallelismum (*helluo* — *fur*, *Pediatia* — *Voranus*) cf. Hor. Sat. I. 8, 11: «Pantolabo seurræ Nomentanoque *nepoti*s» i. e. belluoni. Pro *et et que* autem scriptum fuisse *vel***) et *ve* verisimile fit ex eo, quod vs. 38. in codicibus *veniat* reperitur, non *veniant*.

Apud Porphyriонem denique corrupta sunt: «etiam castitatem *moris amiserat*», ubi certe non agitur de castitate Pediatii amissa; nam corruptum fuisse puerum Pediatium propter indulgentiam parentum postea commemoratur, unde eum non patrimonio consumpto, sed multo ante vivis parentibus castitatem amisisse elucet. Quare pro *moris amiserat* scribendum sororis vendiderat conferendique vss. 7—8. huius epodi:

Per prostitutes turpe contubernium
Sororis — o quid me incitas?

Restat igitur, auditores doctissimi, ut totum epodium ex his rebus nunc primum detectis explicare atque interpretari temtemus. Quam ob rem ex recensione mea hic sequitur carmen adnotationibus exegeticis et criticis instructum atque versione Hungarica. Dulcis enim lingua nostra sit prima, in quam *Horatii epodus duodevicesimus* — nam hue usque septemdecim erant noti — pristino sensui redditus convertitur. Potest certe hoc poema in Hungaricum ita transferri, ut rerum obsceneitas mitigetur, remaneat tamen vis sententiarum vere Archilochea.

*) Scribitur etiam *elluo* et *cluo*, quod ad *Iulus* proxime accedit.

**) An scribendum potius *seu*?

Q. HORATII FLACCI

EPODUS XVIII.

IN PEDIATIUM EQUITEM ROMANUM.

Iacere me, quod alta non possim, putas.
Ut ante, vectari freta
Nec ferre durum frigus aut aestum pati
Neque arma victoris sequi.
6 Valent, valent mihi ira et antiquus furor
Et lingua, qua par sim tibi.
Per prostitutæ turpe contubernium
Sororis, o quid me incitas?
Quid, impudice et improbande Cæsari,
10 Seu furtæ dicantur tua
Et helluato sera patrimonio
In fratre parsimonia
Vel acta puerò cum viris convivia
Udæque per somnum nates
15 Et insecio repente clamatum super:
Talasio, Talasio!
Quid palluisti, femina? An iocè dolent?
An facta cognoscis tua?
Non me vocabis spurea per Cotyttia
20 Ad feriatos fascinos,
Nec te movere lumbulum in crocotula
Prensis videbo altaribus
Flavumque propter Thybrim olentes nauticos
Vocare, ubi adpulse rates
25 Stant in vadis cæno retentæ turbido
Maeraque luctantes aqua;

PEDIATIUS RÓMAI LOVAGHOZ.

Gyávának tartasz-é, mert nincs módomba már
Hajózni a nyilt tengeren
S türvén kemény fagyot s a forró nap hevét
Követni a győztes taborát?
De él még bennem, el a harag s a régi düh
5 S van nyelvem megvivnom veled.
Testvérhugodra, kit te hitvány ágyasul
Eladtál, oh mert ingerelsz,
Parázna rongy, kit a rendből Cæsar kidób,
Ha megérti tolvajságidat
10 S hogy mint akartad eldorbézolt jussodat
Öcséden, késön, venni meg;
Egykor hogy ittál, férfiak között gyerek,
Midön megestél részegen,
S a még alvó fölött hangzott a nászi dal:
15 Talasio, Talasio!
Mert sappadsz, asszony? Bánod már szerelmeid?
Ráismersz büneidre már?
Nem esalsz te engem czéda latraid közé
Cotytto oesmány ünnepén,
20 Mikor szent táncban a faraeskád mozgatod
Selyemruhásokat öltve fol;
Nem látlak hivni a szagos matrózokat
A szöke Thybris partjain,
Hol piszkos sárban ott rekednek a hajók
25 S küzködnek a sekély vizen;

Neque in culinam ad uneta novendialia
 Dapesque duces sordidas;
 Quibus repletus ut salivosis labris
 20 Obesam ad uxorem redis,
 Exæstuantis dente solvis pantices
 Udisque lambis saviis.
 Nunc læde, nunc lacesse, si quiequam vales !
 Et nomen adseribo tuum :
 25 Cinæde Pediati, tue liquere opes
 Fameque genuini crepant.
 Videbo habentem præter ignavos nihil
 Fratres et iratum Iovem
 Scissumque ventrem et hirneosi patrui
 40 Pedes inedia turgidos.

Se nem viszel kilencz napos sirok közé
 Fölfalni a holtak ételét,
 Mivel ha jól laktál s a nyálad folyni kezd,
 20 Elhizott nöödhöz visszatérsz
 S fogaddal ösztökélve vágyait, vele,
 Mint lánynal lány, bujálkodol.
 Most sértegess, silány, most ingerelj, ha tudsz !
 Versemben állni fog neved :
 25 Elúszott pénzed, szajha Pediatus,
 S éhségtől csattog a fogad.
 Megérem, mid se lesz, esupán a sorsharag
 És ingyenélő véreid,
 Repedt tested meg vén bátyád sérvése és
 40 Inségtől görcsös lábai.

ADNOTATIONES.

ADNOTATIONES.

Liber in adversos hostes stringatur iambus.
Ovid. Rem. 377.

V. 1—2. *Iacere me... putas, infirmum atque imbellem esse opinaris; ut Tibull. I. 4, 31—32: «Quam iacet, infirmæ venere ubi fata senectæ. Qui prior Eleo est carcere missus equus» et ibid. II. 5, 109—110: «iaceo cum saucius annum Et faveo morbo.» Cf. etiam Propert. I. 6, 25: «Me... quem voluit semper fortuna iacere.» Videtur Horatius a Pedatio, dignitate equitis Romani elato, iurgio lacessitus esse, quod olim vietas partes esset secentus libertinoque patre natus legioni Romanæ imperitasset tribunus, unde infra vs. 33: «Nunc læde, nunc laccesse.» Cf. Hor. Sat. I. 6, 45—50: «Nunc ad me redeo libertino patre natum, Quem rodunt omnes libertino patre natum, Nunc quia sim tibi, Mæcenas, convictor, at olim, Quod mihi pareret legio Romana tribuno.» Quod Horatius certe ægre ferebat eo potissimum tempore, cum ex bello, ubi iam tribunus fuerat iusque sibi adquisiverat ad honores summos adipiscendos, inter viertos rediens agroque paterno veteranis triumvirum adsignato spoliatus scriptum quaestorium sibi comparare coactus est. Cf. Hor. Epist. II. 2, 47—52: «Civilisque rudem belli tulit æstus in arma Cæsaris Augusti non responsura lacertis, Unde simul primum me dimisere Philippi, Decisis humilem pennis inopemque paterni Et laris et fundi paupertas impulit, audax Ut versus facerem.» Simile quid ei evenisse videtur iam in castris Bruti; cf. Porphyr. ad Hor. Sat. I. 7, 1: «P. Rupilius cognomine Rex, Prænestinus... proscriptus a triumviris confugit ad Brutum et inter comites habitus est. Ibi militantem Horatium Flaccum iurgio lacessivit, propter quod amaritudinem stili poeta in eum strinxit.» Ut igitur P. Rupilium ultus est scribendo in eum Sat. I. 7., ita invictus est hoc epodo in Pediatum. — *Ut ante, vec-**

tari freta, ut olim (a. 42. a. Chr. n.) bello Philippensi, quo classis Brutii stationem habebat Neapoli, in portu Philipporum, et perpetuo navigabat inter hunc portum et insulam Thasi, unde commeatus castris advebabantur. Videtur igitur Horatius una cum Pompeio Varo aliquamdiu expeditionibus maritimis, deinde in terram egressus pugnae ultimae Philippensi interfuisse; post eadem autem acceptam Horatius se dedit Octaviano, Pompeius Varus per mare effugiens Sexto Pompeo se adiunxit. Cf. Hor. Carm. II. 7. 1. sqq.: «O siēpē mecum tempus in ultimum Deducte Bruto militiae duce... Pompei, meorum prime sodalium... Tecum Philippos et celerem fugam Sensi... Sed me per hostes Mercurius celer Denso paventem sustulit aere: Te rursus in bellum *resorbens Unda* fretis talit aestuosis.» Ergo Pompeium *resorbuit* mare, i. e. iterum conseedit navem, unde prius in terram egressus erat; contra Horatius non potuit aut noluit effugere ex pugna Philippensi, ut illi, de quibus Cas. Dio XLVII. 49: ἐπὶ τὴν θάλασσαν διέρυγε καὶ μετὰ τοῦτο τῷ Σέξτῳ προσέθυτο. Ceterum Horatium etiam in classi meruisse eluet ex Carm. II. 6. 5—7: «Tibur Argeo positum colono Sit meæ sedes utinam senectæ, Sit domus lasso maris.» — *vectari freta*, accusativus, ut Verg. Aen. III. 191: «vastumque cava trabe currimus æquor.»

V. 3—4. *Nec ferre durum frigus aut aestum pati*, versum ante oculos habuisse videtur auctor Catal. (Pseudoovergil.) IX. 45: «Immoderata pati iam frigora iamque calores.» — *Nec ferre durum frigus*, referendum ad celeberrimam Brutii expeditionem hibernam (a. 43. a. Chr. n.), cum Athenis profectus media hieme per Illyriam exercitum duxit Dyrrachio usque ad Apolloniam (cf. Plutarch. Quæst. Conv. VI. 8. 2. et Brut. 25.), ubi C. Antonium, triumviri fratrem, ad deditiōnem (cf. Appian. B. C. III. 79.) coegit. Athenis Bruto se adiunxit, relictis studiis philosophiae, Horatius; poterat igitur huic expeditioni interesse. — *aestum pati*, referendum ad bellum Philippense aestate anni 42. a. Chr. n. incepsum, cum Brutus et Cassius exercitum duxerunt Sardibus terrestri itinere Abydum, unde ad Chersonesum Thraciam traiciētentes eadem, qua olim Xerxes, via brevissimo tempore pervenerunt Philippos; cf. Appian. B. C. IV. 87—88. — *arma victoris sequi*, ut Verg. Aen. III. 54: «Res Agamemnonias

victoriaque arma secutus.» Cf. Tibull. II. 6. 1: «Castra Macer sequitur»; Ov. Am. III. 8. 27: «trepidas acies et fera castra sequi»; Lucan. X. 407: «Nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur.» Ceterum, quæ Horatius vss. 1—4. huius epodi commemorat, id est expeditiones maritimæ, itinera terrestria longinqua et militandi labores, eadem breviter tetigit postea Carm. II. 6. 5—8: «Tibur Argeo positum colono Sit meæ sedes utinam senectæ, Sit domus lasso maris et viarum Militiaeque.» — *victoris*, Brutii. Nam Brutus, C. Antonio devicto Macedoniaque occupata, ut Cass. Dio. XLVII. 25. docemur: ἐς τὰ νομίσματα, ἀ ἔκόπτετο, εἰκόνα τε αὐτοῦ καὶ πύλου, ἐπιστέιται τε δύο ἐνετόποροι δηλῶν ἐκ τε τούτου καὶ διὰ τῶν γραμμάτων, διτὸν πατρίδα μετὰ τοῦ Κασσίου ἡλεύθερχώς εἴη. In ephemeride autem *Berliner Philologische Wochenschrift* ta. 1888. p. 1043.) descriptus est nummus aureus, ubi conspicitur Brutii imago corona laurea, victoriae signo cincta et tropaeum inter duo rostra, ex quo etiam Brutum ipsum elatum fuisse belli navalis a se gesti gloria patet, quare expeditiones maritimæ ab Horatio hoc loco commemorari non est mirum. Unde etiam id eluet, cur Horatius hoc carmen in libro epodon publici iuris facere non potuerit. Nam Brutum victorem appellando lectores commonefecisset summi dedecoris Octavianī Cesaris. pugnae Philippensis prime, de qua Suet. Octav. 13.: «(Octavianus) inita cum Antonio et Lepido societate Philippense quoque bellum, quamquam invalidus atque æger, duplii proelio transegit, quorum priore *castris exutus* vix ad Antonii cornu *fuga evaserat*; Plin. N. H. VII. 147—148: «In divo quoque Augusto... magna sortis humanæ reperiantur volumina... Philippensi proelio morbidi *fuga* et *triduo in palude* ægroti et (ut fatentur Agrippa et Mæcenas) aqua subter cutem fusa turgidi *latebra*»; Plut. Brut. 42. (de prima pugna Philippensi): Κατέστη οὐδαμοὶ φανερός γν. Neque mirum est Horatium Mæcenati Augustoque nondum conciliatum aliter hic atque postea de bello Philippensi loqui; iocentur certe Carm. II. 7. 9—12: «Tecum Philippos et celerem fugam Sensi relicta non bene parvula, Cum fracta virtus et minaces Turpe solum tetigere mento.» Sed Epist. I. 20. 20—23., multo post bella civilia tempore, cum iam non erat ei timendum, ne Augustum læderet, iterum, sicut hoc loco, serio gloriatur bellica virtute: «Me liber-

tino natum patre et in tenui rei Maiores pennas nido exten-disse loqueris. Ut quantum generi demas, *virtutibus addas: Me primis urbis belli placuisse domique.*» Qui enim erant primi illi urbis, quibus poeta in bello placuit? Brutus certe et Cassius. Optime igitur dixit olim magnus ille *Lessing* (ed. Lachm. IV. p. 26.): «Horaz war ein junger Mensch ohne Ahnen und Vermögen, und dennoch gelangte er gleich Anfangs zu der Würde eines Tribuns. Ist es also nicht klar, dass Brutus persönliche Eigenschaften in ihm müsse entdeckt haben, welche den Mangel an Ahnen und Vermögen ersetzen? Was könnten diese aber für Eigenschaften sein, wenn es nicht entschiedener Muth und eine vorzügliche Fähigkeit zur Kriegskunst wären?»

V. 5—6. *Valent, valent mihi ira, sepius commemorat Horatius iracundiam suam;* cf. Sat. II. 3, 323: «Non dico horrendam rabiem», Carm. III. 9, 22—23: «improbo Iracundior Hadria», Epist. I. 20, 25. «Irasci celerem.» Ceterum *ira* est fons poeseos iambicæ; cf. Carm. I. 16, 1—9: «O matre pulchra filia pulchrior, Quem criminosis cumque voles modum Pones iambis, sive flamma, Sive mari libet Hadriano. Non Dindymene, non adytis quatit Mentem sacerdotum incola Pythius, Non Liber æque, non acuta Si geminant Corybantes aera, Tristes ut irae.» — *antiquus furor*, quo olim in bello civili duece Bruto pugnaveram. Cf. Hor. Carm. III. 14, 21—28, (ad servum suum): «Dic et argute properet Neare Murenum nodo cohibere crinem: Si per invisum mora ianitorem Fiet, abito. Lenit albescens animos capillus Litium et rixæ cupidos protervæ: Non ego hoc ferrem *calidus iuventa Consule Plancus*», ubi mentione consulis Planci alludit ad annum 42. a. Chr. n., i. e. ad tempus belli Philippensis. Vult igitur dicere: «Nunc æquo animo fero iniurias, sed olim belli civilis tempore nemo me impune lacecessere potuisset iuventute fervidum.» — *furor*, eodem nomine notat bellum civile Carm. IV. 15, 17—18: «non furor Civilis aut vis exiget otium»; cf. etiam Epist. II. 2, 47. (de se ipso): «Civilisque rudem belli tulit aestus in arma.» Ceterum *furor* est proprius iambis, unde A. P. 79: «Archilochum proprio rabies armavit iambos» et Carm. I. 16, 22—25: «me quoque pectoris Temptavit in dulci inventa Fervor et in celeres iambos Misit furentem.» — *Et lingua*, rem enim habet cum homine

ignavo, qui lingua tantum maligna valet; est igitur cum eo lingua pugnandum. — *qua par sim tibi*, codex Bruxellensis habet: «*qua assim tibi*»: ego emendavi: *par sim*, i. e. *qua me tibi parem præstabō*. *Origo corruptelæ: pro parsim legebatur passim*. An scribendum assurgam, ut contrarium sit præcedenti *iacere* (vs. 1.)? Cf. Verg. Aen. X. 94—95; «nunc sera querelis Haud iustis assurgis et irrita iurgia iactas».

V. 7—8. *Per prostitutæ, codices habent Et prostitutæ*, ubi Ribbeck pro *Et rectissime coniecit Per*; ut enim homines obtestari aliquem solent per caput fratrum aut sororum eius, ita hoc loco Horatius acerba cum ironia per contubernium sororis Pediatii iurat. — *prostitutæ turpe contubernium Sororis*, agitur de sorore Pediatii; cf. Porphyr. ad Hor. Sat. I. 8, 39: «Pediatius eques Romanus honesto patrimonio consumpto etiam castitatem sororis vendiderat.» — *turpe contubernium*, agitur enim de concubinatu indigno sororis equitis Romani. Videtur igitur Pediatius virginitatem sororis diviti cuidam magno pretio vendidisse. — *contubernium*, opponitur connubio iusto: concubinus, ut Curt. Ruf. V. 5, 20. — *o quid me incitas*, similiter dicit Horatius Epop. 6, 1—4. et 11—12: «Quid immerentes hospites vexas, canis Ignavus adversum lupos? Quin hue inanes, si potes, vertis minas Et me remorsurum petis?... Cave cave: namque in malos asperrimus Parata tollo cornua.» Ante oculos habuit Catull. 40, 1—2: «Quenam te mala mens, miselle Ravidæ, Egit præcipitem in meos iambos?»

V. 9—10. *impudice*, i. e. *cinaede*, ut Catull. 29, 1—5: «Quis hoc potest videre, quis potest pati, Nisi *impudicus* et vorax et aleo,* Mamurram habere, quod comata Gallia Habebat ante et ultima Britannia? *Cinaede* Romule, hoc videbis et feres?» Cf. etiam Catull. 16, 1—4: «Pedicabo ego vos et inrumbabo, Aureli *pathice* et *cinaede* Furi, Qui me ex versiculis meis putastis, Quod sunt *molliculi*, *parum pudicum?*» et Hor. Epist. I. 20, 3. (ad libellum suum cum puero delicato comparatum): «Odisti claves et grata sigilla *pudico.*» — *improbande Caesari*, Seu etc., quem Cæsar Octavianus in sollemni equitum Romanorum probatione ordine equestri movere debet, si facia

* Legendum fortasse *cluo* i. e. *helluo*.

eius compererit. Cf. Val. Max. II. 2. 9: «Equestris vero ordinis iuventus omnibus annis bis Urbem spectaculo sui sub magnis auctoribus celebrat, die Lupercalium et *equitum probationes*»; Ov. Trist. II. 89—90. (ad Augustum de se equite Romano): «At, memini, vitamque meam moresque *probabas* Illo, quem derdas, prætereuntis equo»; Suet. Claud. 16. (de censura Claudi): «Recognitione equitum iuvenem probri plenum, sed quem pater *probatissimum* sibi affirmavit, sine ignominia dimisit.» *Improbari* autem dicebantur, qui in hac recognitione a censore aut ab alio magistratu munere censoris fungente notabantur; cf. Sueton. Octav. 39. (de Octaviano censorem agente): «unumquemque equitum rationem vitae reddere coagit atque ex *improbatis* alias penas, alias ignominia notavit, plures admonitione.» Post longum intervallum censurem creati sunt a triumviris a. 42. a. Chr. n. ante pugnam Philippensem; postea Octavianus ipse saepissime summa cum severitate fungebatur munere censoris; cf. Sueton. Octav. 37: «Nova officia (Augustus) excogitavit . . . triumviratum legendi senatus et alterum recognoscendi turmas equitum, quotiensque opus esset»; ibid. 38: «Equitum turmas frequenter recognovit post longum intercedipedinem reducto more travectionis»; ibid. 39: «notavitque aliquos (ex equitibus), quod pecunias levioribus usuris mutuati graviore fenore collocassent.» — *improbande*, cf. Hor. Epop. 5, 8: «Per improbatum huc Iovem.» — *furta . . . tua*, furtum obicit cinædo Thallo etiam Catull. 25, 6—9., quod carmen Horatius in hoc epodo ante oculos habuit: «Remitte pallium mihi meum, quod involasti, Sudariumque cætabum catagraphosque Thynos, inepte, quæ palam soles habere tamquam avita, Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina et remitte»; eodem modo Catull. 33, 1—2: «O furum optime balneariorum, Vibenni pater et *cinaede* fili.» Talia furta commisit fortasse etiam Pediatius. Furtum et impudicitiam, ut hoc loco, etiam Epist. L 16, 36. et 38. una commemorat Horatius: «Idem, si clamet *furem*, neget esse *pudicum*, Mordear opprobriis falsis?» — *dicantur*, sc. Cæsari munere censorio fungenti.

V. 11—12. *helluato . . . patrimonio*, habuit enim Pediatius patrimonium honestum, quod helluatione perdidit; cf. Hor. Sat. I. 8, 39: «*Helluo vel fragilis, Pediatia*» et Porphy. ad Hor. Sat.

L. 8, 39: «Pediatius eques Romanus honesto patrimonio consumpto.» Horatius ante oculos habuit Ciceronis (Pro Sest. 26.) verba in L. Calpurnium Pisonem: «Me ipsum ut contempsit *helluo* patrie! Nam quid ego *patrimonii* dicam, quod ille totum, quamvis quæstum (sc. corpore!) faceret, *amisi*» et Cie. Agr. I. 1: «ut *impurus helluo* turbet rem publicam . . . ut fit non minus in populi Romani *patrimonio nepos* quam in suo» et Cic. De dom. 25: «helluoni spureatissimo . . . homini gentissimo et facinerosissimo, Sexto Clodio.» — *helluato*, helluatione consumpto; cf. Catull. 29, 16—17: «Parum expatrativit an parum *helluatus* est? Paterna prima lancinata sunt bona»; Gell. N. A. II. 24, 11: «cum . . . plerique in *patrimoniis* amplis *helluarentur* et familiam pecuniamque suam prandiorum conviviorumque gurgitibus proluissent.» Notandum autem apud Horatium, ut etiam apud Catullum, transitivus huius verbi sensus. — *sera . . . In fratre parsimonia*, videtur Pediatius fratres minores non ita, ut equitem Romanum decebat, educandos curavissem; unde infra vss. 37—38: «Videbo habentem *praeter ignavos* nihil *Fratres*.» Ignavi scilicet fratres Pediatii facti sunt, cum nihil honesti dicitissent. Contrarium laudat Hor. Carm. II. 2, 5—6: «Vivet extento Proculeius aeo Notus in fratres animi paterni.» — *sera . . . parsimonia*, sordida enim in fratrem avaritia non compensabatur hellatio pristina Pediatii; cf. Hesiod. Opp. 369: οὐδὲν δέ τι πόθεν φειδῶ et Senec. Epist. 1, 5: «Sera parsimonia in fundo est», i. e. cum nummus iam in imo fundo arcae est, cum iam admodum pauci nummi sunt in arca.

V. 13—16. *acta puero cum viris convivia*, parentes enim Pediatii parum diligenter custodierunt pudicitiam filii; cf. Porphy. ad Hor. Sat. I. 8, 39: «Pediatius eques Romanus . . . indulgentia parentum mollis evaserat, ut omnem libidinem cum voluptate pateretur.» — *Udaequa per somnum nates*, viri igitur puerum Pediatium inebriatum constupraverunt. — *nates*, ut Catull. 33, 1—2. et 5—8.: «O furum optime balneariorum, Vibenni pater et *cinaede* fili . . . Cur non exilium malasque in oras Itis, quandoquidem patris rapinæ Notæ sunt populo et *nates* pilosas, Fili, non potes asse venditare.» — *inscio repente clamatum super*, codices habent *insuper*, sed *insuper* præpositionis vice fungens iungi solet cum accusativo, non cum ablativo, ut hoc loco.

Quare emendavi: super; nam *insuper* ortum esse videtur ex dittographia propter præcedens *clamatum*. — *inseio . . . super*, super dormiente; cf. Lucret. VI. 1247—1248: «Exanimis pueris *super* exanimata parentum Corpora.» — *Talasio*, aut *Talassio*, deus nuptialis apud Romanos, ut apud Græcos *Hymen* et *Hymenaeus*; clamari solebat nomen eius tum præcipue, cum nova nupta intravit domum mariti. Hoc loco igitur nupta partes agit puer *Pediatus*. Simile quid narratur de Nerone imperatore impudico; cf. Sueton. Ner. 29: «Doryphoro liberto . . . ita ipse denupsit, voces quoque et heiulatus vim patientium virginum imitatus.» Origo vocis *Talasio* est obscura; cf. Fest. Paul. p. 519. s. v. (ed. Thewrewk): «Talassionem in nuptiis Varro ait signum esse lanificii. Talassionem enim vocabant quasillum, qui alio modo appellatur calathus, vas utique lanificii aptum.» Horatius videtur ante oculos habuisse Verg. Catal. XII. 7—9: «ducit, ut decet, Superbus ecce Noctuinus hirneam: *Talasio*, *Talasio*.» Altera vocis forma, *Talassius*, occurrit casu dativo apud Catull. 61, 133—134: «lubet iam servire *Talassio*.»

V. 17—18. *Quid palluisti . . . An* etc., sc. timore subito, culpæ conscius; cf. Hor. Epist. I. 16, 38: «Mordear opprobriis falsis *mutemque colores?*» et Epod. 7, 13—16. (ad Romanos bella civilia scelestæ moventes): «Furorne cœcus *an* rapit vis acrior *An* culpa? responsum dute. Tacent et albus ora *pallor* inficit Mentesque percusse stupent.» — *femina*, quia cinaedus est, vir mollis muliebria patiens; eodem modo Hor. Sat. I. 8, 39. eum pro *Pediatio Pediati* nominavit ad hunc ipsum locum alludens *Pediati*umque breviter, ut iam ex hoc epodo omnibus notum, perstringens. Nam hunc epodum, etsi Horatius eum non edidit, ex multis apographis tamen notissimum fuisse docent imitationes Tibulli, Ovidii et Priapeorum in his annotationibus nostris commemoratae. Cf. Porphyr. ad Hor. Sat. I. 8, 39: «*Pediatus . . . mollis evaserat*, ut omnem libidinem cum voluptate pateretur. Propter quod eum Horatius *feminino* nomine *Pediati*um appellavit.» — *An ioci dolent*, iam te pœnitit iocorum; cf. Catull. 63, 73: «Iam iam dolet, quod egi, iam iamque pœnitit.» — *ioci*, sensu erotio, Hungarice *szerelmeskedések* sive *szerelmi kalandok*, Germanice *Liebschaften* sive *Liebesabenteuer*. Eodem sensu Hor. Epist. I. 6, 65—66: «Si, Mimnermus

uti censem, sine *amore iocisque* Nil est iucundum, vivas in *amore iocisque*» et ibid. II. 2, 56: «anni Eripuere *iocos Venerem* convivia ludum»; Carm. I. 2, 33: «Erycina ridens, Quam *Iocus* circumvolat et *Cupido*.» Cf. Ov. Her. 15, 47—48: «Tunc te plus solito lascivia nostra iuvabat Crebraque mobilitas aptaque verba *ioco*» et A. A. II. 175—176: «cum culta pax sit amica Et *iocus* et causas quidquid amoris habet» et ibid. II. 723—724: «Accident questus, accedit amabile murmur Et dulces gemitus aptaque verba *ioco*»; Priap. 82, 24—25. (ad mentulam): «Puella nec *iocosa* te levi manu Fovebit adprimetve lucidum femur» et ibid. 45: «Venus *iocosa* molle ruperit latus.» — *facta . . . tua*, facinora, peccata erotia; cf. Catull. 81, 5—6. (de puero delicato): «quem tu preponere nobis Audes et nescis, quod facinus facias.»

V. 19—20. *Non me vocabis* etc., non me facies participem scelerum tuorum. — *spurca* per *Cotyttia*, codices habent *pulchra*, sed Haupt optime emendavit: *spurca*; origo corruptæ: haplographia propter præcedens *vocabis*. Dicitur autem *spurcum* de nefanda libidine, ut Catull. 106, 1—2: «tua cana senectus *Spurcata* impuris moribus intereat» et 77, 7—8: «puræ pura puellæ Savia comminxit *spurca* saliva tua» et Cie. Agr. I. 1: «*impurus helluo*» et Cie. De dom. 25: «helluoni *spurcatisimo* . . . homini elegantissimo et facinerosissimo, Sexto Clodio.» Horatius ipse dicit Sat. II. 5, 18: «Utne tegam *spurco* Damæ latus?» — *per Cotyttia*, per dies festos Cotytus, ut Hor. Carm. II. 3, 6—7: «per dies Festos.» — *Cotyttia*, festa nocturna in honorem Cotytus, Veneris Thraciae (cf. Strab. X. p. 470. et Athen. XII. 8.) etiam Athenis præcipue a feminis celebrata, omnibus nefandæ libidinis generibus fodissima. Cultum huius dæi etiam apud Romanos receptum fuisse non est verisimile; sed certe usitati erant viorum cinaedorumque certis diebus conventus, quos Horatius hoc loco, comœdiæ Eupolidis memor, iocose Cotyttia nominat. Hunc suum locum respexit Hor. Epod. 17, 56—57. (verba Canidiæ ad Horatium): «Inultus ut tu riseris Cotyttia Volgata, sacrum liberi Cupidinis.» Ad utrumque locum alludit Iuven. 2, 91—92: «Talia secreta coluerunt orgia teda Cecropiam soliti *Baptæ* lassare Cotyton,» ubi scholiasta adnotat: «*Baptæ* titulus libri, quo impudici describuntur ab Eupolide, qui inducit viros ad imitationem feminarum saltantes.

Baptæ autem molles, Quo titulo Eupolis comediam scripsit, ob quam ab Alcibiade, quem præcipue perstrinxerat, necatus est.» Eupolidem, veteris comediae Atticæ auctorem, commemorat Horatius Sat. I. 4, 1—5: «*Eupolis* atque Cratinus Aristophanesque poetæ Atque alii, quorum comœdia prisa virorum est. Si quis erat dignus describi, quod *malus ac fur*, Quod *moechus* foret aut sicarius aut aliqui Famosus, multa cum libertate notabant.» — *Ad feriatos fascinos*, obscene dictum: intelligendi sunt pedicones festum Cotytus agentes, quorum libidinibus inserviebat Pediatius. *Fascini* ergo viros significant, ut apud Horatium *cunnus* feminam; cf. Sat. I. 2, 36: «mirator *cunni* Cupiennius albi» i. e. matronarum albis stolis induitarum; notissimus est autem locus ille, quem etiam *Lord Byron*, illustrissimus Britannorum poeta, in *Don Juan** celebavit: Sat. I. 3, 107—108: «Nam fuit ante Helenam *cunnus* tæterrima bellî Causa.» Horatium ipsum Augustus teste Suetonio (in vita Horati) «sæpe inter alios iocos purissimum *penem* et homuncionem lepidissimum» appellavit. — *feriatos*, festum agentes, ut Hor. Carm. IV. 6, 14—15: «male feriatos Troas.» *Feriatos fascinos* igitur idem significat, quod Epod. 17, 56—57: «Cotytia . . . sacrum liberi Cupidinis», ubi poeta ad hunc ipsum locum alludit. — *fascinos*, verbum occurrit apud Hor. Epod. 8, 17—18: «Inliterati num magis nervi rigent Minusve lauguët fascinum?»

V. 21—22. *Nec te movere lumbulum in crocotula*, codex Bruxellensis habet: «*Nec deinde te movere lumbos in ratulam.*» Ubi *deinde* omisi, quia ex «*te movere*» ortum videtur «*dein movere*», tum «*deinde movere*», ad extreñum, eum pronomen desideraretur, «*deinde te movere.*» Pro *lumbos* scripsi *lumbulum* et pro incepto *ratulam* ex Aldina II. *crocotula*; formis enim deminutivis utitur Horatius ad mollitiem muliebrem einædi significandam ad exemplum carminis Catull. 25, 1—2. et 10—11: «*Cine de Thalle, mollior cuniculi capillo Vel anseris medullula vel imula auricilla . . . Ne laneum latusculum manusque mollicellas Inusta turpiter tibi flagella conscribillet.*» Ergo *latusculo* einædi apud Catullum respondet *lumbulus* apud Horatium. — *moveare lumbulum*, einædis ad sonum crotalorum et tibiale para-

git saeram saltationem in templo Cotytus. Poeta ante oculos habuit Eupolidis Baptas, ubi teste Schol. in Iuven. 2, 91. scriptor: «inducit viros ad imitationem feminarum saltantes.» Cf. Eupol. fr. 77. (ed. Koek), ubi agitur de viro, fortasse de Alcibiade ipso, in honorē Cotytus saltante: «Ος καλῶς μὲν τοῦπανιζεται Καὶ διαφέλλεται τριγώνοις Κάπικενεις ταῖς ποχώναις Κάνατσινεις τῷ σπέλη.» *Lumbulum movere* de actione saltandi, ut Verg. Cop. 2: «Crispum sub crotalo docta movere latus»; Iuven. 6, 314—315: «Nota Bonæ secreta Deæ, eum tibia lumbos Incitat.» Cf. Priap. 19, 1—3: «Telethusa circulatrix, Quæ clunem tunica tegente nulla Sistris aptius aceriusque motat» et 27, 1—2: «Deliciae populi, magno notissima eireo, Quintia vibratas docta movere natæ.» Horatius ante oculos habuisse videtur Catull. 16, 10—11: «his pilosis, Qui duros nequeunt movere lumbos.» — *in crocotula*, veste feminea, ut nunc quoque in ephemericibus sæpe legimus in conventibus hominum, qui nunc dicuntur, *homosexualium* pueros aut iuvenes libidinibus virorum inservientes vestibus indui solere muliebribus. Crocota erat tunica tenuis crocei coloris in luxu feminarum usurpata, einædo Pediatio eo magis conveniens, quod interdum etiam Galli, sacerdotes semiviri Cybeles, hac veste utebantur. Horatius ante oculos habuit Cic. De harusp. resp. 21, 44. (de Cludio veste muliebri induito in templum Bonæ Deæ irrepente): «P. Clodius a crocota, a mitra, a muliebribus soleis purpureisque fasciolis, a stupro est factus repente popularis.» Etiam Iuven. 2, 97. dicit de einædo Bonam Deam celebrante: «Cærulea indutus seutulata aut galbina rasa.» — *crocotula*, formam deminutivam sumpsit Horatius ex Plaut. Epid. II. 2, 45. sqq., ubi agitur de luxu feminarum: «Quid istæ, quæ vestei quotannis nomina inveniunt nova! Tunicam rallam, tunicam spissam, luteolum cæsicium, Indusiatum, patagirtam, caltulam aut *crocotulam.*» — *prensis . . . altaribus*, einædi prius precantes tangunt aram, deinde saltare incipiunt. Cf. Ov. Am. I. 4, 27: «Tange manu mensam, tangunt quo more precantes.» V. 23—26. *Flavumque . . . Thybrim*, ut Hor. Carm. I. 2, 13: «flavum Tiberim» et II. 3, 18: «Villaque flavus quam Tiberis lavit.» — *proper Thybrim*, ad Tiberim, ut Lueret. II.

*) Lib. IX. stroph. 55.

*) Ita rectissime scripsit Fritschius pro tradito: Καὶ παῖδες ἔπονος σπίλη.

30: «Propter aquæ rivum sub ramis arboris altæ.» — *olentes nauticos*, nautas male olentes, ut Hor. Epod. 10, 1—2: «Mala soluta navis exit alite Ferens *olentem* Mievium» et Carm. I. 17, 7. (de hirco): «*Otentis* uxores mariti.» — *nauticos*, nautas; codices habent *nauticum*, ego emendavi: *nauticos*, quia nautici sæpe appellantur nautæ; cf. Liv. XXVIII. 7: «Philippus supervenit tumultumque etiam ex terra nauticis præbuit»; Plin. N. H. XVI. 70, 1: «Velificant in Pado nautici.» — *nauticos Vocare*, sensu erotio *vocare* significat: aliquem aut aliquam vocare ad rem Venereum peragendam. Hoe loco *cinaedus* vocat nautas, ut libidinibus eorum inserviat. Nautæ erant frequentissimi hospites lupanarium, unde Hor. Epod. 17, 20. (de Canidia): «Amata nautis multum et institoribus.» — *caeno retentae*, ut Hor. Sat. II. 7, 26—27: «hæres . . . Nequiam cæno cupiens evellere plantam.» — *caeno . . . turbido*, codices habent *sordido*, quod ab Horatio scriptum fuisse non est verisimile, cum statim (vs. 28.) sequatur *sordidas*. Emendavi: *turbido*. Hunc enim Horatii locum ante oculos habuisse videtur Verg. Aen. VI. 296. (de ripa Acherontis, quo adpellitur navis Charontis): «*Turbidus* hie *caeno* vastaque voragine gurges.» Cf. etiam Verg. Ge. II. 137: «*auro turbidus* Hermus.» — *Macraque . . . aqua*, exigua; insolenter dictum.

V. 27—28. *in culinam ad uncta novendialia*, in codicibus legitur: «*in culinam et uncta compitalia*», sed praepositio *in* nequit ad *compitalia* et ad *dapes* (vs. 28.) commode referri neque, quid *compitalia* hoc loco sibi velint, explicari potest. Quare pro et scripsi ad et *compitalia* mutavi in *novendialia*. — *culinam*, cf. Paul. Fest. s. v. (p. 46, ed. Thewrewk): «Culina vocatur locus, in quo epulæ in funere comburuntur» et latiore sensu, ut hoc loco, *culina* significat communia sepulereta pauperum, ut Gromat. vett. 21, 18; 55, 9; 86, 9. docemur; cf. Aggen. comment. in Frontin. p. 60. Gœs.: «Sunt in suburbanis loca publica inopum destinata funeribus, que loca *culinas* appellant.» Horatius etiam Sat. I. 8, 39. inducit Pediatium montem Esquinilum frequentantem, ubi prius (vs. 10. eiusdem satiræ): «miseræ plebi stabat commune sepulerum.» — *ad uncta novendialia*, sacra novendialia dicuntur ea, quæ nono post sepulturam die mortuis offerebantur. Dapes comburebantur in sepulcretis, ubi homines pauperes reliquias cenæ ex cinere legentes

veseobantur. Horatius respexit Catull. 59, 1—5: «Bononiensis Rufa Rufulum fellat, Uxor Meneni, sepe quam *in sepulcretis* Vidistis ipso rapere *de rogo cenam*, Cum devolutum ex igne prosequens panem Ab semiraso tunderetur ustore.» Eandem rem tangit Hor. Epod. 17, 46—48. (de Canidia): «O nec paternis obsoleta *sordibus* Neque *in sepulcris pauperum* prudens anus Novendiales dissipare pulveres», cui loco optime respondent hic vss. 27—28: «Neque *in culinam* ad *uncta novendialia* Dapesque duces *sordidas*.» Porphyr. ad Hor. Epod. 17, 48. hec adnotat: «Cinerum reliquias vult intellegi, nam novendiale dicitur sacrificium, quod mortuo fit nono die, quam sepultus est.» Errabant igitur interpres, qui apud Hor. Epod. 17, 48. *pulveres* ad reliquias corporis mortui in rogo combusti referre volebant; agitur enim de cineribus cenæ novendialis ambustæ, quos Canidia misera vescendi causa dissipare solebat. — *uncta novendialia*, anapaestus in quarto pede trimetri iambici; eodem loco tribrahys reperitur Hor. Epod. 17, 17: «Alitibus atque canibus homicidam Hectorem» et ibid. vs. 74: «Vectabor umeris tunc ego inimicis eques.» — *uncta*, *sordida*, ut res ambustæ esse solent; epitheton *unctum* pro *sordidum* est Horatio proprium. Cf. Hor. Epist. I. 14, 21: «*uncta popina*» et Sat. II. 4, 62: «*immundis popinis*»; Sat. II. 2, 68—69: «nec sic, ut simplex Nævius, *unctam* Convivis præbebit aquam»; Sat. II. 4, 78—79: «Magna movet stomacho fastidia, si puer *unctis* Tractavit calicem manibus». — *Dapesque . . . sordidas*, pauperibus et mendicis convenientes; cf. Cic. Ad Att. XII. 27, 1: «Sordida villula ac valde pusilla»; Senec. Epist. 18, 7: «Timoneas cenas et pauperum cellas . . . *panis* durus ac *sordidus*», ubi *panis sordidus* significat panem plebeium; Lucan. IV. 396: «*sordida tecta*» i. e. case pauperum; Hor. Carm. II. 10, 6—8: «*earet obsoleti Sordibus tecti*, caret invidenda Sobrius aula.»

V. 29—32. *Quibus repletus ut salivosis labris*, i. e. postquam satur factus est Pediatius, libidinem sentire incipit; cf. Catull. 32, 10—11: «Nam pransus iaceo et satur supinus Pertundo tunicamque palliumque.» — *salivosis labris*, saliva cupidinem (libidinem) significat, ut Senec. Epist. 79, 7: «Aut ego te non novi aut Aetna tibi *salivam* movet. Iam *cupis* grande aliiquid et par prioribus scribere.» Cf. Pers. Sat. 5, 112. (de

eupidine luci): «Nec gluttu sorbere salivam Mercurialem.» — *Obesam*, per irrisio[n]em: pinguem et crassam. — *Exaestuantis dente solvis pantices Udisque lambis saviis*, i. e. tu ne in Venere quidem coniugali ita te geris, ut virum decet, sed facis, quod femina tribas feminæ facere solet; tu vir es, tamen λεπτός εστις. — *Exaestuantis*, sc. uxoris, quæ sudare incipit in libidinis actu. Eandem rem tangit Horatius Epod. 12, 7—9. (de anibus libidinosis): «Qui sudor vietis et quam malus undique membris Crescit odor, cum pene soluto Indomitam properat rabiem sedare.» Ceterum codices habent: *Et aestuantes*, pro quibus inepte positis scripsi: *Exaestuantis*. — dente, rectissime coniecit Eldikius pro *docte*, quæ est codicis Bruxellensis lectio. Agitur enim de cunnilingo, qui prius dentibus titillat ψλευτορίδα feminæ, iis ipsis dentibus, quibus paulo ante mortuorum cenam comedit, deinde cunnum lambit. Hunc locum et vs. 36. ante oculos habuit Priap. 78, 1—6: «At di deæque dentibus tuis escam Negent, amice cunnilinge vicine, Per quem puella fortis ante nec mendax Et que solebat impigro celer passu Ad nos venire, nunc misella landicæ (i. e. ψλευτορίδας!) Vix posse iurat ambulare præ fossis» i. e. vulneribus dente cunnilingi factis. — *solvis pantices*, tamquam dissolvis, liquefacis uterum ὀργανῷ excitato. *Solvi* enim dicitur apud viros de emissione seminis, apud feminas de ὀργανῷ. Hunc locum ante oculos habuit Ov. A. A. III. 793—794: «Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis Femina et ex æquo res iuvet ista duos» et ibid. II. 681—682: «Odi concubitus, qui non utrumque resolvunt: Hoc est, cur pueri tangar amore minus.» Eodem modo apud Horatium ipsum Epod. 12, 7—9. (de anu libidinosa): «pene soluto Indomitam rabiem properat sedare.» — *pantices*, venter, viscera, hoc loco: uterus feminæ. Cf. Plaut. Pseud. I. 2, 50: «vino modo madidæ estis: Eo vos vestrosque pantices adeo madefacitis, cum sim ego hic siccus» et Priap. 66, 1—4: «Tu, quæ, ne videoas notam virilem, Hinc averteris, ut decet pudicam, Nil mirum nisi, quod times videre, Intra viscera habere concupiscis.» Hunc Horatii locum ante oculos habuisse videtur Priap. 82, 26—28: «Bidens amica Romuli senis memor Paratur, inter atra cuius inguina Patet iacente pantice abditus specus.» *Pantex* vox ex lingua vulgari petita; remansit in lingua Valachorum: *pântecă*.

Udisque lambis saviis, rectissime emendavit Bæhrens; codex Bruxellensis pro *Udisque* habet: *osculisque*, Helmstadiensis: *osusque*, Arundelianus et Rehdigeranus: *hosusque*. — *Udisque . . . saviis*, udis propter ὄργανον feminine; Horatius ante oculos habuit Aristoph. Equit. 1284—1286: Τὴν γάρ αὐτοῦ γλώτταν αἰσχύλος ἴδοντας λομαῖνται Τὸν κατιφέσιαν λείχων τὴν ἀπόπτωσον ὁράσον Κτι μολύνων τὴν ὄπηνην καὶ κοκκῶν τὰς ἐσχάρας et Catull. 77, 7—8: «Sed nunc id doleo, quod pure pura pueræ Savia comminxit spurca saliva tua.» Horatium et Aristophanem simul respexit Iuven. 9, 3—4: «Quid tibi cum vultu, qualem deprensus habebat Ravola, dum Rhodopes *uda* terit inguina *barba*.» Horatium imitatur etiam Tibull. I. 8, 37—38: «Et dare anhelanti pugnantibus *umida* linguis *Oscula*.»

V. 33—36. *Nunc laede, nunc lacesse, si quicquam vales*, cf. supra vs. 8: «quid me incitas» et Hor. Epod. 6, 3—4: «Quin hue inanes, si potes, vertis minas Et me remorsurum petis?» — *Et nomen abscribo tuum*, in epodis editis nomine notavit Horatius feneratorem Alfium (2, 67.) et poetam Maevium (10, 2.); falso nomine usus Canidiam posuit pro Gratidia 3, 5. et 17. In homines innominatos invelit 4., 6., 8. et 12. Hunc locum ante oculos habuit Ovid. Ib. 51—54: «Et neque nomen in hoc, nec dicam facta (cf. vs. 18. huius epodi) libello. Teque brevi, qui sis, dissimulare sinam. Postmodo, si perges, in te mihi liber *iambus* Tincta Lycambeo sanguine tela dabit» et ibid. vs. 643—644: «Postmodo plura leges et nomen habentia verum. Et pede, quo debent aeria bella geri.» — *Cinæde Pediati, tuæ liquere opes*, ita emendavi versum in codicibus mirum in modum corruptum: Bruxellensis enim habet: «Cine delucei iam te liquerunt opes», Monacensis: «cine dulcissimæ et liquere opes.» Origo corruptelæ: pro *Pediati* legebatur *Peduci*.* Versus igitur eandem habebit formam metricam, quam etiam vs. 13. habet: «Vel acta puerò cum viris convivia», i. e. in primo pede erit iambus, in secundo tribrachys, in tertio spondeus, in quarto iambus, in quinto spondeus. An ponendum cognomen scribendumque: «*Cinæde Lusce*, iam *tuae liquere opes*? Cognomen *Lucus* occurrit etiam apud Hor. Sat. I. 5, 34. — *Cinaede Pediati*, ut Catull.

*) Eodem modo Ciris vs. 374. «furidia» corruptum est in «frigidula».

25, 1: «Cinæde Thalle.» Cf. Hor. Sat. I. 8, 37—39. (Priapus de se): «Mentior at si quid, merdis caput inquier albis Corvorum atque in me veniat mictum atque cacatum Helluo vel *fragilis Pediatis furve Voranus*,» ubi Porphyrio adnotat: «Pediatus... mollis evaserat... propter quod eum Horatius feminino nomine *Pediatiam*, non Pediatum appellavit; ob eandem causam et *fragilem* dixit, id est mollem.» Eodem modo *Egiliam* pro *Egilio* posuit Opimius secundum Cie. De orat. II. 68, 277: «Quid tu, *Egilia mea?* Quando ad me venis cum tua colu ac lana?» — *tuæ liquere opes*, locum ante oculos habuit Ov. Ib. 418—422: «Utque per alternos unda labente recursus Subtrahitur presso mollis harena pedi, Sic tua nescio qua semper *fortuna liquefacat* Lapsaque per medias effluat usque manus» et Tibull. I. 6, 53—54: «labentur opes, ut vulnere nostro Sanguis.» — *liquere*, ex *liquefisco*: tamquam liquefiunt, dilabuntur. Eadem perfecti forma Plaut. Cas. 295: «in sortiendo sors *deliquerit*» et Varr. apud Non. p. 334: «aurum *colliquisset*.... quod æs ferrefactum *colliquisset*.» — *Fameque genuini crepant*, ut Plaut. Men. V. 5, 27: «Intestina mibi, quando esurio, crepant.» — *genuini*, tres syllabæ: dentes molares; eadem synizesis Hor. Sat. II. 2, 76. et Epist. I. 1, 108: *pituita* pro *pituita*.

V. 37—40. *Videbo habentem præter ignavos nihil Fratres* etc., Horatius ante oculos habuit Catull. 23, 1—4: «Furi, cui neque servus est neque area Nec cimex neque araneus neque ignis, Verum est pater et noverca, quorum Dentes vel silicem comesse possunt.» — *ignavos... Fratres*, qui in domo Pediati vixerunt et ab eo alebantur. — *iratum Iovem*, iratum Iovem aut iratos deos habere dicebantur, qui misere ac sordide vivebant; cf. Hor. Sat. II. 3, 8: «Iratis natus paries dis»; inscript. apud A. de Romanis: Le antiche camere Esquiline (Romæ, 1822.): «Duodeci deos et Dianam et Iovem optimum maximum habeat iratos»; Pers. Sat. IV. 27. (de avaro et sordido): «Hunc ais, hunc dis iratis genioque sinistro»; Phaedr. IV. 19, 15. (de dracone thesaurum custodiente avaroque simili): «Dis est iratis natus, qui est similis tibi.» — *Scissumque ventrem*, tamquam uterum feminæ; similiter podicem pathici *vulvam* nominat Pers. Sat. 4, 35—36: «Hi mores, penemque areanaque lumbi Runcantem populo marcentes pandere vulvas»; cf. Juven.

2, 10: «Inter Socraticos notissima *fosse cinædos*.» — *Scissumque*, proprie dicitur de actu pedicandi; ex. Catull. 112, 1—2: «Multus homo es, Naso; neque tecum multus homo est, qui Te *scindit*: Naso multus es et *pathicus*.» Cf. Priap. 26, 10. (Priapus de se): «Fures *scindere quamlibet valentes*» et 77, 23: «Furum *scindere* podices solebam.» — *hirneosi*, pro: herniosi, ut Verg. Catal. XII. 8: *hirneam pro herniam*. — *patrui*, qui, ut etiam ignavi fratres supra memorati, in domo Pediati vivebat. — *Pedes inedia turgidos*, versum imitatur Ov. Met. VIII. 807—808. (de Fame personificata): «Auxerat articulos macies genuumque *tumebat* Orbis et immodeo prodibant *tubere* tali», ubi Haupt rectissime adnotat. «Die Magerkeit der Glieder liess für den Anblick die Gelenke stärker hervortreten.» Horatius respexit Hesiod. Sent. 264—266: Πέρ δ' Ἀγλὸς εἰστὶν εἰπομένει τε καὶ αἰνῆ, Χλωρὸς ἀσταλέη, λαβῷ παταπεπτρία, Γουνοπαχής. — *Pedes... turgidos*, cf. Hor. Epod. 8, 9—10: «Venterque mollis et femur *tumentibus* Exile suris additum.» — *inedia*, tres syllabæ per synizesin, ut Hor. Epod. 12, 7: «Qui sudor *victis* et quam malus undique membris», ubi legendum: *vjetis*.

* * *

Videtis iam, auditores doctissimi, totam indolem elocutionemque huius epodi adeo Horatianas esse, ut ex eo plures loci Horatiani accuratius, quam hue usque factum est, possint explicari. Sed, quod maius est, totum etiam carmen Horatianum hue usque parum intellectum nova hinc illustratur luce. Nam exordium palinodia illius notissimæ, odes 16. libri I.:

O matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminosis cumque voles modum
Pones iambis, sive flamma
Sive mari libet Hadriano,

nunc demum explicabile nobis factum est. Agitur enim hoc loco de iambis in epodorum libro non editis, cuius apographa, quæ conquiri poterant, feminæ cuidam plucherrimæ misit Horatius delenda; nam epodos publici iuris factos omnibusque notos frustra ei misisset. *Criminosi* certe *iambi* hoc loco commemorati commode possunt referri ad hunc epodum *crimina* Pediati con-

tinentem, ubi vs. 18. legimus: «An facta cognoscis tua?» Vss. autem odes 5—9.:

Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non Liber aqne, non acuta
Si gominant Corybantes aera,
Tristes ut irae,

alludere videtur auctor ad vs. epodi 5.:

Valent, valent mihi ira et antiquus furor;

ad furorem autem hic commemoratum referas licet vss. odes 22—25.:

... me quoque pectoris
Temptavit in dulci inventa
Fervor et in celeres iambos.
Misit furentem;

vss. autem odes 26—28.: «dum mihi Fies recantatis amica Opprobriis» conferri possunt cum vss. 7—32. epodi, ubi gravissima iaciuntur opprobria in Pediatium et uxorem eius. Ergo mater illa pulchra filiae pulchrioris potuit esse uxor Pediatii per irrisiōnēm obesa (vs. 30.) dieta. Quae mater illo tempore, quo Horatius hunc epodum scripsit, potuit habere filiam pubescentem fortasse non ex cinādo illo, sed ex marito priore conceptam, cui Horatius iuvenis domum Pediatii frequentans olim placuisse videtur. Poeta autem novem aut decem post annis hac ode alloquitur feminam matura iam pulchritudine fulgentem recantatisque saltem opprobriis in matrem iactis — de patre enim nulla mentio — rogit eam vss. 27—28.: «mihi Fias... amica... animumque reddas.»

* * *

Scripsisse videtur Horatius hunc epodum, ubi Brutum (vs. 4.) victorem appellat seque bello Philippensi interfuisse glorianus commemorat, antequam a Vergilio in domum Maecenatis vere anni 38. inductus esset. Adnumerandus est igitur verisimiliter antiquissimis Horatii carminibus. Sequitur hic multo fidelius,

quam postea, *animos numerosque* Archilochi; res autem nonnullas mutuatur a Catullo et a scriptoribus veteris comœdiae, ab Eupollide et Aristophane. Seribit re vera iuvenili fervore incitatus, nondum mitigatus philosophia morali. Carmen tradidisse videtur fautori suo, Vergilio, cuius post mortem ex scrinis relictis sine ulla selectione editus liber *Catalepton* nobis servavit epodum carminibus Vergilianis insertum atque ex eo tempore sine minima suspicionis umbra a tota antiquitate Vergilio tributum. In quo maxime eo gaudemus, quod carmen illud ipsum, quod auctor non solum non ediderat, sed postea etiam apographa eius delenda curaverat, ad nos tamen pervenit et Horatio argumentis luculentis potest vindicari. Quod igitur inde ab anno 13. a Chr. n., quo Epistulae libri secundi ab auctore ipso editæ sunt, non evenit, id evenit nunc: poemata Horatii aueta sunt carmine integro. Habemus *epodum duodecimum* ex Appendice Vergiliana in Appendicem editionum Horatii transferendum.

* * *

Cum haec scripsisset, in mentem mihi venit elegia notissima Nestoris nostri, Pauli Gyulai, qui nunc quoque inter nos sedet, carmen illud, quod olim puerilibus annis dulcedine versuum captus edidiceram, quo certe nemo scripsit de Horatio quidquam pulchrius. Nam, cum Russorum tyranus libertatem nostram avitam atque paulo ante recuperatam pede barbaro conculeasset, Horatio lecto sanctissimoque permotus dolore ita exclamavit*) poeta nobis carissimus:

O Romam, Romam, perpessam turpia Romam!
At Flaccus Veneres concinit, ecce, lyra.
Candida num splendent Capitolia lumine prisca?
Non fert indignum libera Roma iugum?
Hoc, ubi avita fides, libertas dulcis ubi nunc?
Mortalis colitur, pro pudor, æde deus!
Ingeniis magnis celebratur fama tyranni;
Interit populus, sordida turba manet.

*) Carmen, quod ex Hungarico in Latinum converti, inscribitur: *Horatius olvasdsakor* i. e. *Cum legerem Horatium.*

An fallor mīrēns et nīl nīsi iussa tributa
 Persolvit vates Cæsarīs arnā sonans?
 Totam cūm videas antīnum undē vendere Romām,
 Immunis cur sit, quīsque ferit citharam?
 Forsan, dum cantat ludosque iōcosque poeta,
 Immensus laceras pectora fida dolor
 Et secum tacitus: «Bruti nūne urbe superba
 Nil præter Venerem, gaudiā, vīna licet.»

*Cæcūs amor nostri, metus atq[ue] infanda libido,
 Quidquid erat sancti, cordibus expulerant.
 Nīl es iam virtus, nīsi verbū, nōmen īmāne;
 Somnus libertas, prendere quem nequeas.
 Sola regat rebus dubiis prudentia mores,
 Discantur monitus, dōcte Epicure, tāj:
 Mitte Urbis curam; fallentis semita vita
 Te beat: æquo animo, quidquid erit, tolera. *

*Culmina Soractis, en adspice, nīx tegit alta,
 Ingere ligna foco, funde Falerna, bibe;
 Venturi secretā avi, fuge querere, quā sint,
 Serius ocius, heu, pallida mors veniet.
 Gaudē bōdia, dum fatā simunt tristesque sorores,
 Crinibus et nitidis myrtes serta geras.
 Nec tu sperne choros, cantum, conviviam, amores:
 Summa bona hīce credas, quā tibi vita dedit. *

*Felix, qui didicit vitare negotia longe
 Vivere seīque sibi rura paterū colēnt.
 Absint divitiae, paupertas absit acerba:
 Tu modiam queraś, aurea namque, viam.
 Sēpīs excelsos feriunt vagi fulgurā montes
 Detecta et vento populus alta ruit:
 Omnia tuta virent Tiburni valle reducta,
 Arbusta et flores molle sonant zephyros. *

*Quos præbent artes, rerum et natura lepores,
 Si sapit et calles vivere, id omne tuum est.
 Quādū invat lenes noctū repetisse susurros
 Furtivā Veneris tempore composito!
 Dic, utram malis, Pyrrhāne Chloenne tenellam?
 Aetas, dum loquimur, livida iam fugiet:
 Fructum presentis tu pereipe providus horū,
 Venturo metuens credere carpe diem! *

Gaudia tu vitæ cantas, divine poeta!
 Tristem animum dulci parē móvere sono!
 Nos quoque sensimus, heu, defenda clade Philippes.
 Nos quoque vidimus, o, cuncta perisse bona,
 Tempora nostra tuis componere forte licebit:
 Aetas hīce novā iam corporat esse senex,
 Vulnera sed torrent, mēremus corde profundo,
 Est sanetus nobis semper eritque dolor!

Rebus in adversis discamus vivere fortes!
 Career, vineula, mōrs non tibi summa mala!
 Devictis pulchrum causa confidere iusta:
 Magnis iam coptis fata viam invenient,
 Decisas pennas temptant relevare poeta
 Iamque monent segnes iamque iterum astra petent:
 Persta atque obdura, noli spem ponere, pectus,
 Ex humili luctu surge age, surge, anima!

Ita cecinisti olim, Magne Senex, Academie nostrae per quinquaginta iam annos decus! Quod autem iam tune divino vatis presagiasti animo, philosophiam Horatii nihil esse aliud nisi lenimen luctus acerbi, id fuisse verissimum nunc demum patet. Quo magis me iuvat Tibi ostendisse Horatium iuventute fervidum, amissæ libertatis dolore crueiatum: non sapientem Epicureum, non Mæcenatis amicum, non laudatorem Augusti, sed Bruti militem.

* * *

Ad finem perveni, Academia Amplissima! Alma philologiae Musa constantem meam erga se fidem tanto munerata est pre-mio, quantum nedum vir unquam sperare, sed ne iuvenis quidem olim somniare ausus sum. Quod si mecum ipse reputo, animum novitate inventi adhuc confusum divina quadam voluptate mixtus horror occupat, qui non gaudio me indulgere sinit, sed potius querere iubet, quonam placem sacrificio cœli invidiam mihi in tantum felicitatis fastigium evecto imminentem. Quare, si quid ex hoc invento in me redundat glorie, id totum permitto Academie Litterarum Hungaricæ, quæ me quindecim abhinc annis adolescentulum sociorum numero adscribi iussit eoque ex tempore mea studia auctoritate sua protegit summaque liberalitate sustentat atque fovet, cui deboeo, quod severa artis disci-

plina roboratus maiores nido potui extendere pennas. Hac igitur pulcherrima vite hora rediens ex nemore Musarum, ubi «avia peragravi loca nullius ante trita solo», integrus accessi fontes plenoque pectore hauſi, quam ibi composui ex floribus prorsus ignotis coronam, eam offero conditori huius Academie, maximo illi Hungarorum, Divis Manibus *Széchenyi* nostri!

roca om̄ között. 20 f. — V. Barna F.: Néhány ösműveltségi tárgy neve a magyarul. 60 f. — VI. Téfny: Rankavis-Kleson új-görög drámája. 60 f. — VII. Imre S.: A nevek ok és úk személyragairól. 40 f. — VIII. Ballagi M.: Emlékbeszéd Székacs József t. tag fölött. 40 f. — IX. Vambery: A török-tatár nép primitív cultúrájában az i. testek. 20 f. — X. Wolf Gy.: Bátori László és a Jordánszky-codex bibliafordítása. 20 f. (1877–1879) — **XI. k. I. Dr. Abel J.**: Corvin-codexek. I K 20 f. — II. Barna F.: A mordvaik pogány istenei s ünnepi szertartásai. I K. — III. Dr. Genets A.: Orosz-lapp utazásomról. 40 f. — IV. Gr. Zichy A.: Tannimány a japán mitivészetről. 2 K. — V. Szasz K.: Emlékbeszéd Pázmañi Horvát Endre 839-ben elhunyt r. t. fölött. 20 f. — VI. Hunfalvy P.: Ulkkonpohár. A régi magyar jogi szokásnak egyik töredéke. 40 f. — VII. Mayer A.: Az ugynevezett nyugás aspiratikus értékéről az ó-banban. I K 20 f. — VIII. Dr. Ábel J.: Magyarországi humanisták és a dunai tudós történet. I K 60 f. — IX. Dr. Posder K.: Pérsza nyelvjárások. I K. — X. Imre S.: Beregrázasi Nagy Pál élete és munkái. 20 f. (1879–1880) — **XI. k. I. Budenz J.**: Emlékbeszéd Schiefler Antal t. tag lelt. 20 f. — II. Gr. Zichy A.: A Boro-Budai Jáva szigetén. 80 f. — III. Ballagi M.: Nyelvünk újabb fejlődése. 40 f. — IV. Vambery: A hunrok és avarok nemzetisége. 60 f. — V. Hunfalvy P.: A Kán vagy Petrarka-codex és a kínok. 20 f. — VI. Szasz K.: Emlékbeszéd Lewes Henrik György külső tag felett. 10 f. — VII. Barna F.: Ós vallásunk főistenei. 80 f. — VIII. Dr. Russicák K.: Schopenhauer esthetikája. 20 f. — IX. Barna F.: Ós vallásunk kisebb isteni lényei és alozat szertartásai. 60 f. — X. Dr. Kont I.: Lessing mint philologus. 60 f. — XI. Bogisich M.: Magyar egylaki népnépek a XVIII. századból. I K. — XII. Simonyi: Az analogia hatásáról, főleg a szóképzésben. 40 f. (1880–1881). — **X. k. Simonyi**: A jelentéstan alapvonala. 60 f. — II. Heinrich G.: Etzelburg és a magyar húmmonda. 40 f. — III. Hunfalvy P.: A M. T. Akadémia és a szuomi rovatnai történet. 40 f. — IV. Joannovics: Értsük meg egymást. 60 f. — V. Ballagi M.: Baranyai Deest János és Kis-Viczay Péter közműndásai. 20 f. — VI. Dr. Pezz L.: Eurípides tropusai összehasonlítva Aeschylus és Sophokles tropusaival. I K 20 f. — VII. Szasz K.: Id. gróf Teleki László ismeretlen versei. 20 f. — VIII. Bogisich M.: Cantionale et Passionale Hungaricum. 60 f. — IX. Jakab E.: Az erdélyi hirlapirodalom története 1848-ig. I K. — X. Heinrich G.: Emlékbeszéd Klein József Gyula kilátog felett. 80 f. — XI. Bartalusz: Ujabb adalékok a magyar zene történelméhez. 80 f. — XII. Bánóczi J.: A magyar romanticismus. 20 f. — XIII. Bartalusz I.: Ujabb adalékok a magyar zene történelmhöz. 80 f. (1882). — **XI. k. I. Hunfalvy P.**: Ugor vagy török-tatár eredetű-e a magyar nemzet? 40 f. — II. Téfny: Ujgörög irodalmi termékek. 80 f. — III. Téfny: Kozépkori görög verses négyek. 60 f. — IV. Dr. Posder K.: Idegen szók a görögben és latinban. I K. — V. Vambery: A csuvasköröl. 60 f. — VI. Hunfalvy P.: A származás módjai és az honapjai. 40 f. — VII. Majláth B.: Telegdi Miklós master magyar katecizmusa 162-ik évből. 20 f. — VIII. Dr. Kiss I.: Káldi György nyelve. I K. — IX. Goldscher: A muháminédán jogtudomány eredményei. 20 f. — X. Barna F.: Vámbéry ruinai. A magyarok eredete eszműi műve néhány több állításának bírálatára. I K 20 f. — XI. Ballagi M.: A nyelvfejlődés történelmi folytonossága és a Nyelvőr. 40 f. — XII. Vambery: A magyarok eredete és a finn-ugor nyelvészeti. I K 60 f. (1883–1884). — **XII. k. I. Dr. Kont I.**: Seneca tragédiái. I K 20 f. — II. Dr. Nagy Z.: Szombatos codexek. 60 f. — III. Szasz B.: A reflexív és vallásérkölcsi elem a beszégen. Longfellow. 60 f. — IV. Kanos és Munkácsy: A belvízszönyagok leírására a magyarban. I K. — V. Vambery: A magyarok eredete és a finn-ugor nyelvészeti II. I K. — VI. Wolf Gy.: Rikitől tanult a magyar írni, olvasni? I K. — II. Thury J.: A kasszamuni-i török nyelvjárás. I K. — VIII. Téfny: Nyelvészeti szolgalmak a mai görögöknel. 40 f. — IX. Kalmáry L.: Boldogasszony, oszvállások istenasszonysága. 40 f. — X. Brassai: A moniai Iustitiosa. I K 20 f. — XI. Gr. Kuun G.: A knok nyelvéről és nemzetiségeről. 80 f. — XII. Ábel J.: Sota Nogarola. I K. (1881–1883). — **XIII. k. I. Heinrich G.**: Kudrun, a monda az eposz. 80 f. — II. Barna F.: A votják nép multja és jelene. 60 f. — III. Goldscheher I.: Palesztina ismeretének haladása az utolsó három évtizedben. 80 f. — IV. Ábel J.: A homeroszi Demeter-lymniusról. I K. — V. Barna F.: A votják népnyá vallásáról. 40 f. — VI. Szarvas Gábor: A régi magyar nyelv szótára. 20 f. — VII. Budenz J.: Egy kis viszhang Vámbéry Ármin mű valászára. 40 f. — VIII. Szilły K.: Ki volt Calepinus magyar tolmácsa. 20 f. — IX. Bogisich M.: Szegedi Lénárt leírásának könyve. I K. — X. Joannovics: Szöréndi tanulmányok. I rész. 60 f. — XI. Pezz V.: A kisebb görög tragikusok tropusai 20 f. — XII. Téfny: Heraclius, Iaukavis, Leon hellén drámája. 60 f. (1885–1886). — **XIV. k. I. Ábel J.**: Az ó- és középkori Terentius literaturájának 80 f. — II. Joannovics: Szöréndi tanulmányok